

Advisering met betrekking tot flora en fauna

Kijktuinen te Nunspeet

Projectnummer: 200174
Datum: 4-3-2020
Projectleider: Jac Hakkens
Opgesteld: Jessica Loeffen

Voorgenomen werd ter plaatse van de Kijktuinen aan de Kienschulpenweg in Nunspeet (Figuur 1) een zonneveld, begraafplaats en enkele woningen te realiseren. Voor dit initiatief is een Toetsing Wet natuurbescherming uitgevoerd (Eelerwoude, 2020). Echter, de SDE – subsidie is afgewezen waardoor een reëel alternatief van het zonneveld het realiseren van (starters)woningen betreft in het plangebied.

Figuur 1. Begrenzing van het plangebied, in rood omkader. Bron: Buro SRO, 2019.

De gemeenteraad heeft ten behoeve van Kijktuinen de structuurvisie vastgesteld en is bezig met de uitwerking van het plan in een concreet stedenbouwkundig plan. Zodra dit plan is vastgesteld, wordt voorgenomen de

toekomstige houtwallen te realiseren en andere onderdelen vorm te geven. Daarbij is Eelerwoude om advies gevraagd voor het volgende:

- Nieuwe natuur: Hoe kan voor de tussenliggende periode het ontstaan van nieuwe natuur worden voorkomen?
- Aanleg vijver/ poel: Hoe kan een nieuwe vijver worden aangelegd om te zorgen dat deze ook ecologisch waarde krijgt?
- Houtwallen: Kan het ontwerp houtwal worden beoordeeld en worden geadviseerd hoe deze te verbeteren.
- Realiseren woningen: Wat zijn de consequenties als in plaats van een zonnepanelenveld (starters)woningen worden gerealiseerd?

Methode

Per onderdeel wordt een advies en onderbouwing gegeven. Daarbij wordt gebruik gemaakt van reeds opgestelde rapportages van Eelerwoude (2019 & 2020) en SRO (2020) en het ontwerp van de houtwal dat door de gemeente Nunspeet is toegestuurd.

Nieuwe natuur

De Quickscan flora en fauna (onderdeel van de Toetsing Wet natuurbescherming, Eelerwoude 2020) met het dassenonderzoek in het najaar geven weer dat het plangebied geen essentiële functie heeft voor beschermde soorten. Echter, het terrein is aan het verwilderen, wat (beschermde) soorten kan aantrekken. Om te voorkomen dat soorten zich vestigen wordt geadviseerd het plangebied zo onaantrekkelijk mogelijk te maken voor soorten. Dit kan op de volgende wijze worden uitgevoerd.

Ontruimen

Onaantrekkelijk maken van het gebied kan door het plangebied te ontruimen. Zo is het gedeelte, waar de voorbeeldtuinen aanwezig waren, vervallen waardoor rommelhoekjes zijn ontstaan. Deze zijn aantrekkelijk voor grondgebonden zoogdieren om te schuilen. Ook zijn composthopen aantrekkelijk voor ringslang voor de afzet van eieren en vervallen tuinhuisjes voor soorten om te verblijven en/ of te broeden. Het verwijderen van deze zorgt ervoor dat voor soorten de mogelijkheid wordt ontnomen om zich te vestigen of er gebruik van te maken.

Afbreken schuren/ (tuin)huisjes

Ook stenen schuren en de bedrijfswoning kunnen door soorten in gebruik worden genomen. Bekend is dat de schuren in de huidige situatie geen functie hebben voor soorten. Echter, als deze komen te vervallen worden door openingen als kapotte ramen of ruimte bij de dakrand mogelijkheden gecreëerd voor soorten als steenmarter om binnen te komen en er alsnog gebruik van te maken als onderdeel van hun leefgebied/ foerageergebied.

Verwijderen beplanting

Aanwezige beplanting trekt zangvogels aan en kleine, grondgebonden zoogdieren als muizensoorten. Deze kunnen als voedsel dienen voor andere zoogdieren als (kleine) marterachtigen, vos, of roofvogels. Het verwijderen van struweel, borders, klimplanten en ander soort groen ontnemt de broed- en schuilgelegenheid zodat vogels, insecten en kleine, grondgebonden zoogdieren zijn genoodzaakt een ander onderkomen te zoeken.

Maisveld verwijderen

Het maisveld heeft geen essentiële functie voor soorten, bijvoorbeeld als vos/ dassenburcht maar dient wel als voedselbron en zorgt voor schuilmogelijkheden. Het verwijderen van het maisveld neemt de potentie en aantrekkingskracht weg wat de kans op aanwezigheid en vestiging van soorten vermindert.

Onderhouden

Wanneer alle obstakels als schuren, huisjes, bestrating, borders, beplanting (maisveld) en compost/ bladhopen zijn verwijderd, moet de vegetatie kort worden gehouden. Wordt dit niet gedaan, zal het plangebied worden overwoekerd met soorten als brandnetel en braam die profiteren van een verstoorde en voedselrijke bodem, wat weer soorten aantrekt. Door vaak te onderhouden, bijvoorbeeld 7 keer per jaar maaien, wordt het plangebied onaantrekkelijk voor flora en fauna.

Aanleg vijver/ poel

In het stedenbouwkundig plan wordt een vijver/ poel opgenomen. Met het aanhouden van de volgende randvoorwaarden wordt de ecologische waarde van de poel vergroot door het aanbieden van variatie. De ecologische meerwaarde is dan met name te bereiken door de poel geschikt te maken als voortplantingslocatie voor amfibieën, leefgebied voor insecten en als drinkplaats voor vogels en zoogdieren.

Locatie

- Gebruik een laaggelegen deel van het terrein.
- De laagste grondwaterstand (in de nazomer) dient bij voorkeur niet meer dan 1 tot 1,5 meter beneden maaiveld te zijn. Wanneer dit dieper is, is de kans groot dat de poel in het vroege voorjaar al droogvalt waardoor deze ongeschikt wordt als voortplantingslocatie.
- Zorg ervoor dat minimaal de helft van de dag de poel wordt beschenen door de zon. Leg de poel daardoor niet te dicht bij hoog opgaande beplanting aan. Houdt bij voorkeur 10 tot 20 meter afstand aan zodat invallend blad wordt verminderd.
- Enkele honderden meters rond de poel moet leefgebied voor amfibieën aanwezig zijn waar zij buiten de paar,- en voortplantingstijd kunnen verblijven. Dergelijk terrein bestaat uit structuurrijke vegetatie als ruigte- en kruidenvegetatie, heide, loofbos, hagen en dergelijke. Zorg dat barrières als drukke wegen veilig passeerbaar zijn.
- Zorg dat vervuילend water de poel niet kan bereiken. Zo blijft de waterkwaliteit optimaal.

Grootte

- Door een grootte van 20 tot 30 meter doorsnede aan te houden wordt voldoende volume gecreëerd om snelle verlanding te voorkomen. Minder dan 10 meter doorsnede wordt afgeraden.
- Vissen in een poel is voor amfibieën niet wenselijk. Te diepe poelen (meer dan 1 meter beneden de laagste grondwaterstand) wordt snel aantrekkelijk en geschikt voor vissen. Vissen eten eieren van amfibieën en zorgen ervoor dat de (meeste) poelen ongeschikt worden voor amfibieën.
- Indien vissen gewenst zijn zorg dan voor flauwe oevers zodat ondiepe delen aanwezig zijn en een goed ontwikkelde watervegetatie waar amfibieën gebruik van kunnen maken om te schuilen en eieren af te zetten.

Vorm

- De noordelijke zijde van een poel wordt door de zon beschenen en is daardoor het meest belangrijk. De voorkeur heeft het als alle zijde van een poel een flauw talud (minimaal 1:5, voorkeur voor 1:10 tot 1:25) hebben. Indien er sprake is van ruimtegebrek, kies dan voor het meest flauwe talud aan de noordzijde. De zuidzijde kan 1:1 zijn als wordt de poel dan niet voor alle soorten geschikt.
- Uitgegraven grond kan rond de poel worden verwerkt, bijvoorbeeld aan de noordzijde als zonbeschenen wal of aan de zuidkant als drinkplaats.

Geadviseerd wordt gebruik te maken van inheemse soorten en/of maaisel van poelen waarbij het gewenste resultaat (goed ontwikkelde water- en oevervegetatie) als is bereikt, ter plaatse van de nieuwe poel uit te strooien. Zo worden gewenste zaden verspreid. Leg het definitieve ontwerp voor aan een deskundige op het gebied van poelen en ecologie zodat dit kan worden geoptimaliseerd.

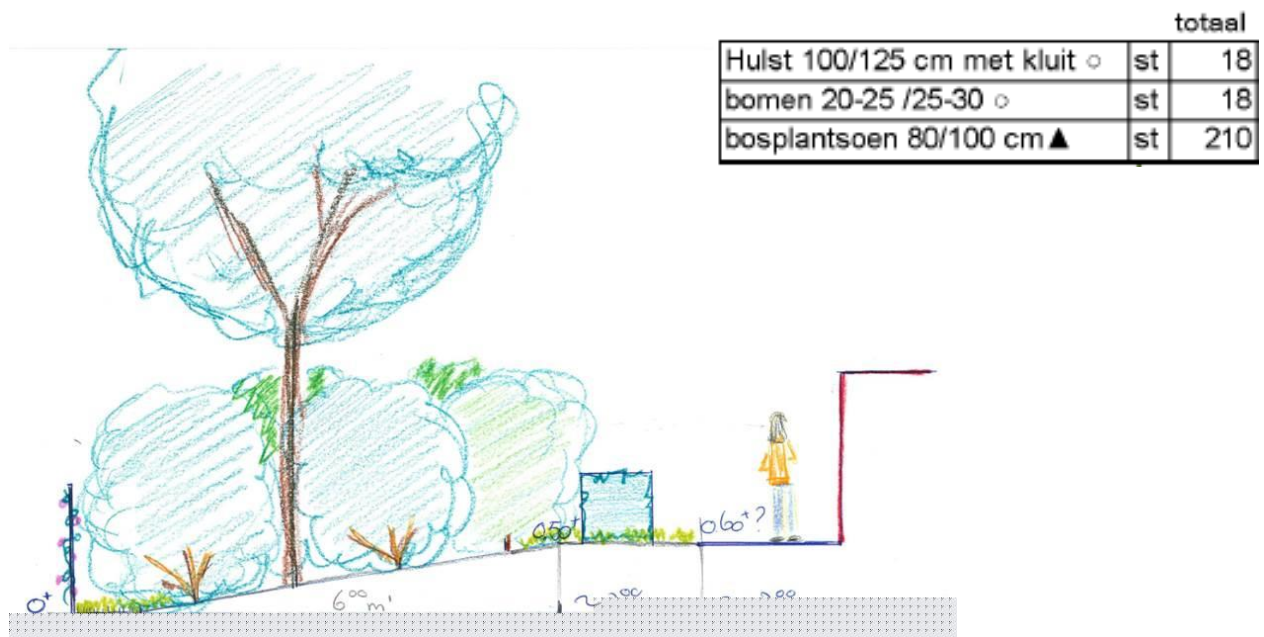
Houtwallen

Gemeente Nunspeet heeft een voorlopig ontwerp gemaakt van de aan te leggen houtwal (Figuur 2). De uitgangspunten hierbij zijn:

- Houtwal van 6 meter breed
- Soorten verdeeld over drie categorieën: hulst, bomen en bosplantsoen
- Haag (*Acer campe*) tussen de houtwal en het wandelpad

Toe te passen soorten

- Hulst met kluit: hulst
- Bomen: eik, kers, beuk, linde, els, boomhazelaar
- Bosplantsoen: meidoorn, vuilboom, wilde liguster, wilg, Gelderse roos, sleedoorn, hazelaar, bosplantsoen berk, eik en lijsterbes.

Figuur 2. Voorlopig ontwerp houtwal en een opsomming van het aantal soorten per categorie. Bron: Gemeente Nunspeet, 2020

Mantelzoomvegetatie

Idealiter is een houtwal opgebouwd uit een mantelzoomvegetatie die een geleidelijke overgang vormt naar het struweel en de bomen. In het huidige ontwerp is geen tot beperkt ruimte voor een mantelzoomvegetatie waardoor de overgang vrij hard is. Dit hangt ook samen met de breedte: In de huidige situatie is ruimte voor een 6 meter brede houtwal. Indien de houtwal goed wordt onderhouden is dit voldoende. Echter, een breedte van 10 meter is optimaal. Geadviseerd wordt na te gaan of er meer ruimte beschikbaar kan worden gesteld zodat een meer geleidelijke overgang kan worden gerealiseerd en de houtwal robuuster wordt.

Klimplanten

Op basis van het ontwerp lijkt aan de binnenkant van de houtwal een hekwerk te staan begroeid met een klimplant. Onduidelijk is wat de functie hiervan precies is. Mocht een klimplant worden toegepast is kamperfoelie een goede optie. Klimmers als kamperfoelie kunnen ook in het midden van de houtwal, bij de bomen worden geplaatst.

Toe te passen soorten

De voorgenomen toe te passen soorten zijn zeer geschikt voor een houtwal. De voorkeur heeft het voor de kers (*Prunus avium*) te kiezen voor een inheemse eigen kers. Er wordt één beuk toegepast. Volgroeide beuken zijn grote bomen en kunnen andere soorten weg concurreren. Geadviseerd wordt een andere boomsoort toe te passen.

Plantmateriaal

Aanbevolen wordt gebruik te maken van soorten van een lokale kweker, zodat een gelijke grond- en bodemsamenstelling aanwezig is. Gebruik biologisch en autochtoon plantmateriaal.

Realiseren woningen

Bij het eerste ontwerp werd uitgegaan van het realiseren van een zonneveld, begraafplaats en enkele woningen. Nu duidelijk is dat de SDE-subsidie voor de aanleg van een zonneveld niet wordt verleend, wordt de mogelijkheid onderzocht meerdere (starters) woningen te bouwen in het plangebied.

Er zijn reeds die toetsingen uitgevoerd:

- Toetsing Wet natuurbescherming (Eelerwoude, 2020) met een aanvullende notitie voor najaarsonderzoek das
- Voortoets stikstofdepositie (SRO,2020)

Toetsing Wet natuurbescherming

De toetsing Wet natuurbescherming omvat een toetsing met betrekking tot de onderdelen soortenbescherming aangevuld met een najaarsonderzoek naar das, gebiedenbescherming (niet-stikstof gerelateerde effecten), bescherming houtopstanden en het natuurbeleid (Gelders Natuurnetwerk). Deze toetsing is gebaseerd op het eerste ontwerp (zonneveld, begraafplaats enkele woningen). Het onderdeel soortenbescherming voldoet als de plannen wijzigen doordat is getoetst of in de huidige situatie het plangebied een essentiële functie heeft voor (beschermde) soorten. Een update of nader onderzoek is niet noodzakelijk (Tabel 1). Het onderdeel gebiedenbescherming (niet-stikstof gerelateerde effecten) moet worden geactualiseerd omdat de invulling en functie van het plangebied wijzigt. Indien de houtkap, hoeveel te kappen bomen en locatie van deze, niet wijzigt voldoet het onderdeel bescherming van houtopstanden en is een actualisatie niet nodig. Het onderdeel natuurbeleid gaat er vanuit dat de houtwallen gelegen in het GNN behouden blijven. Als dit niet wijzigt, is een actualisatie niet noodzakelijk.

Tabel 1. Overzicht onderdelen Wet natuurbescherming (Wnb) en noodzaak tot actualisatie na wijzigen van de plannen in plangebied Kijktuinen.

Onderdeel Wnb	Actualisatie noodzakelijk?
Soortenbescherming	Nee
Gebiedenbescherming (niet-stikstof gerelateerde effecten)	Ja
Bescherming houtopstanden	Nee, mits de hoeveel en locatie van te kappen bomen niet wijzigt
Natuurbeleid (GNN)	Nee, mits de houtwallen in GNN gebied blijven behouden

Voortoets stikstofdepositie

De voortoets met betrekking tot stikstofdepositie gaat uit van de aanleg van (starters) woningen en een klein gedeelte zonneveld. Indien het aantal en type woningen in het plangebied niet wijzigt (100 woningen bestaande uit 72 rijwoningen, waarvan 18 rug aan rug zijn gebouwd, een wooncomplex met daarin 28 woningen en de huidige bedrijfswoningen in het gebied als burgerwoning), is een actualisatie niet noodzakelijk. Wordt voorgenomen meerdere woningen te realiseren op de locatie waar het zonneveld is gepland, is een actualisatie van de voortoets stikstofdepositie noodzakelijk.

Literatuur

Eelerwoude (2019). Najaarsonderzoek Das. Kijktuinen te Nunspeet. Eelerwoude B.V. Definitief 26 september 2019. Projectnummer 10051.

Eelerwoude (2020). Toetsing Wet natuurbescherming. Kijktuinen te Nunspeet. Eelerwoude B.V. Definitief 2 maart 2020. Projectnummer 9245

SRO (2020) Voortoets stikstofdepositie Kijktuinen, Nunspeet. Buro SRO. Definitief 10 februari 2020. Projectnummer 24.10.30

Websites:

www.ravon.nl